

Sedmadvacáté číslo *Slova a smyslu* soustřeďuje zejména příspěvky, jež se vztahují **k otázkám literární historie**. Takto široce vyznačené téma je přirozeně rozprostřeno v několika rovinách, zahrnuje nejen otázky obecného charakteru, metodologické či mezioborové, ale i pojednání o osobnostech a koncepcích v proměnách literárního dějepiscectví, stejně jako výklady konkrétních literárněhistorických fenoménů, rozmanitých jevů a literárních děl. V obdobném zvrstvení se také pohybují různorodé příspěvky úvodního oddílu **Studie a skici**: Josef Vojvodík (*Zemětřesení v textu a ořezání smyslu: literatura 19. století jako hermeneutický problém*) se zaměřil na model temporalizace dějinných procesů v návaznosti na pojetí národního obrození jako součásti „projektu modernizace“ v knize Hany Šmahelové *V síti dějin národního obrození*. (Tato přednáška a příspěvek Martina Tichého zazněly 22. září 2016 na liberecké konferenci *Lingvistika a literární věda: cesty a perspektivy*, v literárněvědné části *Nesamozřejmost literární vědy*, věnované rovněž životnímu jubileu Hany Šmahelové.) Specifické rysy metodologické diskuse o stavu a možnostech literární historie v polském kontextu představuje Žaneta Nalewajk (*Votum důvěry? O cílech a funkcích literární historie*). Martin Tichý poukázal na souvislosti literárněhistorického přístupu a literárněkritického hodnocení, které byly příznačné pro Novákovu odbornou práci (*Historická perspektiva v literární kritice — k proměně kritického psaní Arna Nováka v desátých letech*). Michal Topor (*Alfred Klaar: berlínské reflexe rodných končin*) věnuje pozornost výseku berlínské publicistiky pražského rodáka A. Klaara jako příkladu určité politiky vzpomínání a psaní dějin českých zemí. Michal Hořejší analyzoval [o]braz Karla Klostermanna v české (literární) historiografii, načrtl jeho podoby, nepřesnosti a místo v diskurzu o Šumavě. Závěrečné příspěvky tohoto oddílu se týkají španělské literatury a kultury. Juan A. Sánchez představuje v typologických a časových paralelách specifický žánr španělské literatury (*Minulost a současnost španělského románu-fejetonu*) a Tiziana D'Amico porovnává dvojí televizně seriálové pojetí nedemokratické minulosti (*Television and the transnational memory of undemocratic pasts: a comparison between Spain and the Czech Republic*).

Rozšířená rubrika **Retrospektiva** přináší dvě edice, jež osvětlují povahu a dobové souvislosti dvou konkrétních literárněhistorických výkonů — kompendií věnovaných dějinám české literatury: I. Luboš Merhaut komentuje Vlčkovu a Jakubcovu (programově) polemickou kritiku *Zevrubných dějin českého písemnictví doby nové* od

Františka Bačkovského z roku 1886; II. Annalisa Cosentino objevila a uvádí soubor dopisů, které adresovali Roman Jakobson, Ludvík Kundera, Karel Teige, Jindřich Chaloupecký, Jan Jelínek, René Wellek, Renato Poggioli, Oldřich Králík a Albert Pražák v letech 1948–1952 A. M. Ripellinovi v souvislosti se vznikem a vydáním jeho knihy *Storia della poesia ceca contemporanea* (1950).

Obvyklá rubrika Otázka pro... se tentokrát proměnila péčí Michala Topora v **Anketu**, v níž — na otázku „Narazil/a jste v nedávné době na nějakou práci (knihu, článek etc.), na niž by bylo možné poukázat jako na metodologicky obcerstvující, podnětný úkaz literárněhistorického uvažování?“ — odpověděli v mezioborových souvislostech vskutku reprezentativní osobnosti zahraniční vědy: Mieke Bal, Catherine Belsey, Klaus Birnstiel, Moritz Csáky, Jonathan Culler, Bernard Franco, Stephen Greenblatt, Hans Ulrich Gumbrecht, Jean-Marc Hovasse, Fredric Jameson, Amália Kerekes, Alice Stašková, Vasilij Ščukin a Claus Zittel.

Obohacující perspektivy nabízejí rovněž **Překlady**: esej americké filozofky a genderové literární teoretičky Judith Butler, promýšlející v společensko-uměleckých souvislostech fenomén a pojem *Regulace* (přeložil Josef Fulka, komentuje Libuše Heczková); úvaha francouzského historika Françoise Hartoga *Na cestě k nové historické situaci* (přeložil a uvádí Josef Řídký) o historické praxi a pojetí dějinnosti v současné postmoderní situaci, a to v problematizujícím světle aktuálně prožívané skutečnosti, tzv. prezentismu.

Obsáhlý oddíl **Kritické rozhledy** zahrnuje množství dalších podnětů, týkajících se pojetí literárněhistorických a kulturněhistorických témat — postupů a výsledků úspěšných a inspirativních, ale i nejistých i sporných. Recenzenti (Václav Smyčka, Hana Šmahelová, Jiří Almer, Adéla Petruželková, Jiří Zizler, Markéta Kittlová, Josef Řídký, Tereza Šnellerová a Lucie Malá) si všímají postupně prací o dějinách pražské univerzitní estetiky v první polovině 19. století, o funerální kultuře a kultu mrtvých v době tzv. národního obrození, o obrazech Ameriky v české literatuře a kultuře od druhé poloviny 19. století do současnosti, o provokujících a vracejících se otázkách současné literárněhistorické praxe, o podobách integrujícího uměleckého úsilí v české meziválečné literatuře a jejich společenské rezonanci, o situaci a osudech židovské komunity v období československé druhé republiky, o teoretických textech na téma paměti a traumatu v komentované antologii, o edici čtyř básnických knih Jiřího Koláře v *České knihnici*, o normalizační kritické a interpretační praxi a zkreslující „zdvořilosti“.

Za redakci *Slova a smyslu* LM